

Казки про мудрість

Як селянин доїв «цапів»

Як селянин доїв «цапів»

Весняного дня король Матяш вивів своїх вельмож на поле, щоб бачили, як селяни сіють кукурудзу і садять картоплю. Коли панство досить находилося й хотіло відпочити, зустріли орача, котрий спинив воли й, сидячи на плузі, потягував піпу.

Матяш здалека впізнав цього чоловіка, бо той колись служив у його ... армії, був мудрий і фіглярний.

— Дай боже доброго здоров'я! — привітався король.

— І вам! — підняв клбаню селянин.

— Гей, брате! Чи далеко ще далеко? — кидає фіглю Матяш.

— Та... Се буде далі, як моєму воліві за рогами,— відповідає сміючись орач.

— Но, ще доста добре... А за скільки робиш?

— За три золоті.

— І всі сам проживаєш?

— Ой, ні! Я проживаю тільки один золотий, другий зичу, а третім борг сплачую.

— Дуже добре ділиш! — похвалив Матяш чоловіка.

Пани, які слухали цю бесіду короля з простим селянином, лиш витріщили очі, бо нічого не могли второпати.

— А скільки тепер із тридцяти двох? — продовжує король.

— Гей, тут біда, пресвітлий царю, бо тридцять два вже лише дванадцять!

— Гм, та це вже і справді біда! Но, айбо цапів ще зумів би подоїти, ні?

— Та цапів би ще і подоїв, якби тільки були... Айбо біда, що вже не маю дійних,— засміявся селянин.

Матяш теж засміявся, бо вони добре зрозуміли один одного.

— Та будь здоровий, чоловіче, але пам'ятай, оцю нашу бесіду нікому не розтлумачуй, доки не зустрінешся з моїм світлим лицем,— сказав на прощання король орачеві.

Відійшли вельможі недалеко в ліс, де собі полягали на зелену траву, в холодок. І Матяш спитав сміючись:

— Но, панове, котрий зрозумів мою бесіду з селянином? Хто з вас її розтлумачить, тому даю високий чин. Тут півгодини будемо відпочивати, і кожний най подумає.

І Матяш задрімав.

А пани? Гей! Їм кожному хотілося мати високий чин. Думали, думали, а потім один устав потихеньку й поза корчі, гадаючи, що ніхто не бачить, пішов на поле до старого.

Але те саме зробили один пан за другим. Коло селянина всі зустрілися й вирішили, що мусять розтлумачити його бесіду з королем, хоч би за це дорого вони заплатили.

І почали:

— Чоловіче добрий, що значить — «Чи далеко ще далеко?»

Орач поклав клбаню на землю.

— Платіть по золотому, то вам поясню... Кинули пани кожний по золотому, і чоловік сказав,

— Король мене зазвідав: чи далеко ще далеко? Він хотів сказати, чи ще далеко виджу? Коли я служив у чорній армії, мене звали «Далеко», бо я мав дуже добрі очі. Я йому відповів, ще далі, як воліві за рогами, себто ще доста виджу.

— А що значить — «За скільки ти робиш?»

— Платіть.

Мусили пани кинути в клбаню ще по золотому.

— Оті три золоті, за котрі я роблю, складають одне ціле, лиш на троє поділене. З одної частини я сам живу, другу позичаю, себто дітей годую, аби вони мене на старі дні кормили, а третю частину

за борг віддаю, себто утримую на неї своїх старих батьків, які мене вигодували.

— Се ж не так тяжко розуміти,— шепчуть межи собою пани,— а ми не здогадалися.

— А що значить — «Тридцять два тепер лише дванадцять»?

— Платіть по золотому!

Мусили пани вишкребти з кишень останні гроші й кинути в клібаню.

— А се так треба розуміти! король звідав, скільки в мене ще лишилося зубів, бо кожний знає, що в людини є тридцять два зуби, а я йому відповів, що маю вже лише дванадцять.

— Але ж і це не важко вгадати! — сердяться пани.

— А що означає — «Коли були б цапи, то ти б їх зумів подоїти?»

— Се вам поясню без грошей,— засміявся селянин.— Цапів я так дою, як тепер вас. Усе ваше золото видоїв у клібаню.

Пани заганьбилися і сердито говорять:

— Но, тепер ми розповімо королеві, що ти нам усе розтлумачив, хоч обіцяв мовчати, поки не зустрінеш його світле лице. Тепер тебе король покарає!

— Хіба я не зустрівся з царським світлим лицем? Таж я не раз зустрічався з ним: на кожному золотому є царське лице! Король Матяш наказав мені доти не говорити нашої таємниці, доки не буде заплачена світлим золотом.

Похнюпилися «подоєні цапи», помацалися там, де їх не свербіло, і... по одному, ховаючись за корчі, повернулися до короля Матяша. А той, коли всі були на місці, нараз ніби прокинувся від сну і, сміючись, каже:

— Приснилося мені, що той простий селянин, з котрим я мав бесіду, всіх великих цапів подоїв...

Посхиляли вельможні пани голови, але жоден не проговорив ні слова, як би у рот води понабирали.